నివేదించదగినది

భారత అత్యున్నత న్యాయస్థానం

సివిలు అప్పీలు అధికారపరిధి

సివిలు అప్పీలు నెం. 7775 /2021

అశుతోష్ సమంత (డి) LRS ద్వారా. మరియు ఇతరులు. ... అప్పీలుదారు (లు)

VERSUS

SM. రంజన్ బాల దాసి మరియు ఇతరులు. ...ప్రతివాది(లు)

<u>తీర్పు</u>

ఎస్. రవీంద్ర భట్, న్యాయమూర్తి.

<u>నేపథ్యం</u>

1. ఈ అప్పీలు, ప్రత్యేక అనుమతి ద్వారా, భారతీయ వారసత్వ చట్టం, 1925 లోని సెక్షన్ 278 (ఇకపై, "చట్టం") కింద పరిపాలనా పత్రాల మంజూరు కోసం పిటిషన్ను అనుమతిస్తూ ట్రయల్ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు మరియు నిర్ణయాన్ని ధృవీకరిస్తూ కలకత్తా హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు మరియు ఉత్తర్వులను సవాలు చేస్తుంది. బాధిత ప్రతివాది ఈ కోర్టు ముందు అప్పీలుదారుడు.

2. వాస్తవాలు క్లుప్తంగా చెప్పాలంటే గోసైదాస్ సామంత (ఇకపై, "పరీక్షకుడు") అనే వ్యక్తికి ముగ్గురు కుమారులు - ఉపేంద్ర, అనుకుల్ మరియు మహదేవ్. అతను మరణించాడు, అతని ముగ్గురు కుమారులు మరియు భార్య భగవతి దాస్ ఉన్నారు మరియు 16.11.1929 నాటికి వీలునామాను విడిచిపెట్టారు. పరీక్షకుడు తన ఆస్తిని ముగ్గురు వారసులకు అప్పగించాడు - అతని కుమారులు అనుకుల్ మరియు మహదేవ్ మరియు ఉపేంద్ర కుమారుడు అతని మనవడు శిబు (అతనికి ఎటువంటి వాటా ఇవ్వబడలేదు). 21.02.1945 న ఈ ముగ్గురు సహ భాగస్వాముల మధ్య విభజన పత్రం వ్రాయబడింది. ఈ ఏర్పాటును ఉపేంద్ర అంగీకరించినట్లు తెలుస్తోంది, అతను తన వాటా నుండి శిబు విక్రయించిన ఆస్తులలో ఒక భాగానికి సంబంధించి నిరాకరణ పత్రాన్ని అమలు చేశాడు.

3. 1952 లో పరీక్షకుడుకు చెందిన ఆస్తుల్లో కొంత భాగాన్ని తాను ఆక్రమించుకున్నానని, వాటిని ఉపేంద్ర నుంచి కొనుగోలు చేశానని ఆరోపిస్తూ ప్రస్తుత అప్పీలుదారు విభజన, స్వాధీనానికి దావా వేశాడు. ప్రస్తుత అప్పీలుదారు కు ఎలాంటి టైటిల్ లేదని తేలడంతో దావాను కొట్టివేశారు. అయితే ఆ తీర్పును అప్పీలేట్ కోర్టు తిప్పికొడుతూ విభజనకు ప్రాథమిక ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది.

ప్రస్తుత ప్రతివాది (మహదేవ్ కుమారుడు) చేసిన మరో అప్పీలుపై హైకోర్టు ఆ వీలునామాపై ఆధారపడినప్పటికీ, దానికి సంబంధించి పాలనా పత్రాలను కోరలేదని గమనించింది. ఇందులో ప్రతివాది ఆధీనంలో ఉండటంపై హైకోర్టు అనుమానాలు వ్యక్తం చేసింది.

4. ముఖ్యంగా పరిశీలన లేదా పరిపాలన లేఖలు లేకపోవడం హైకోర్టు తీర్పును పరిగణనలోకి తీసుకున్న ప్రతివాదులు పరిపాలనా లేఖల కోసం సంబంధిత న్యాయస్థానాన్ని ఆశ్రయించారు. విచారణ సమయంలో ధృవీకరించిన సాక్షులు ఎవరూ సజీవంగా లేరు. అందువల్ల, ట్రయల్ కోర్టు పరీక్షకుడు యొక్క ఇద్దరు కుమారుల వాంగ్మూలాలతో పాటు, పరీక్షకుడు వీలునామాపై సక్రమంగా సంతకం చేయడాన్ని చూసిన సురేంద్ర నాథ్ భౌమిక్ అనే వ్యక్తి వాంగ్మూలంపై ఆధారపడింది.

5. ప్రస్తుత అప్పీలుదారు అంటే ఉపేంద్ర నుంచి ఆస్తులను కొనుగోలు చేసిన వ్యక్తి పరిపాలనా చర్యలను వ్యతిరేకించారు. చాలా కాలం తర్వాత ఉపశమనం కోరినందున విచారణ కొనసాగించడం సాధ్యం కాదని ఆయన వాదించారు. సాక్షుల వాంగ్మూలాలతో పాటు, 21.02.1945 నాటి విభజనకు సంబంధించిన రిజిస్టర్డ్ డీడ్ తో సహా సమర్పించిన పత్రాలపై

ట్రయల్ కోర్టు ఆధారపడింది. ఉపేంద్ర చేసిన దస్తావేజుపై కూడా ట్రయల్ కోర్టు ఆధారపడింది, అందులో వీలునామాకు సంబంధించిన సూచన కూడా ఉంది.

6. సామగ్రిని పరిగణనలోకి తీసుకున్న కోర్టు ప్రతివాది పరిపాలనా లేఖలకు అర్హుడని గుర్తించింది. ఆ తీర్పుపై అప్పీలు తిరస్కరణకు గురైంది. అందువల్ల, ప్రస్తుత అప్పీల్.

వాదనలు

7. దీనిని అప్పీలుదారు తరఫున న్యాయవాది రంజన్ ముఖర్జీ వాదనలు వినిపిస్తూ కింది కోర్టులు వీలునామాపై ఆధారపడలేవని, వీలునామా సక్రమంగా అమలు చేయబడిందని రుజువు చేయడానికి ఎటువంటి ఆధారాలు లేనందున పరిపాలనా పత్రాలను మంజూరు చేశాయని వాదించారు. వీలునామా అమలు చుట్టూ అనుమానాస్పద పరిస్థితులు ఉన్నాయని, విభజన కోసం గతంలో దాఖలైన దావాలో ప్రతికూల స్వాధీనానికి సంబంధించిన అంశంతో సహా పలు వాదనలు లేవనెత్తినందున దాని వాస్తవికతపై సందేహాలు వ్యక్తమవుతున్నాయని కోరారు. సాక్ష్యాధారాల చట్టం, 1872 లోని సెక్షన్ 90 ఆధారంగా కింది కోర్టులు వీలునామాను ఆమోదించలేవని, 1945 నాటి విభజన పత్రంపై గానీ, ఉపేంద్ర అమలు చేసినట్లు చెబుతున్న

'నబాడీ'పై గానీ ఆధారపడి ఉండకపోవచ్చని వాదించారు. కోర్టును ఆశ్రయించడంలో విపరీతమైన జాప్యం చేయడం వల్ల పాలనా పత్రాల వాదనను కొట్టిపారేయాల్సిందని కోరారు.

8. మరోవైపున, ప్రతివాదుల తరఫున న్యాయవాది బికాష్ కర్ గుప్తా వాదనలు వినిపిస్తూ, ప్రస్తుత కేసు న్యాయస్థానాలు వాస్తవాలను ఏకకాలంలో నిర్ధారించాయని, ఇందులో కోర్టు జోక్యం చేసుకోరాదని వాదించారు. వీలునామాను సక్రమంగా రుజువు చేయాలని, పరిపాలనా లేఖల కోసం కోర్టును ఆశ్రయించడంలో జాప్యం అనే ప్రశ్న ఉత్పన్నం కాకూడదని కోరారు.

9. ప్రతివాది రికార్డును, ట్రయల్ కోర్టు, అలాగే హైకోర్టు ఇచ్చిన ఫలితాలను విశ్వసించారు మరియు వీలునామాను నిరూపించడానికి అవసరమైన అంశాలు సంతృప్తి చెందాయని రెండు న్యాయస్థానాలు స్థిరంగా సంతృప్తిని నమోదు చేశాయని, పత్రం పాతదనే భావన ఆధారంగా మాత్రమే న్యాయస్థానాలు తమ ఫలితాలను విడిచిపెట్టలేదని వాదించారు.

విశ్లేషణ మరియు అన్వేషణలు

10. వాస్తవిక చర్చ నుండి, పరీక్షకుడు విస్తృతమైన లక్షణాలను కలిగి ఉన్నట్లు స్పష్టమైంది. అప్పీలుదారు ఆస్తుల్లో కొంత భాగాన్ని కొనుగోలు చేస్తారు. ఆ ఆస్తులను పరీక్షకుడు కుమారుడు

ఉపేంద్ర విక్రయించాడు. వీలునామాలో, ఉపేంద్రకు మరణశాసనం పొందిన వ్యక్తి ఆస్తిలో ఏ భాగాన్ని ఇవ్వలేదు; బదులుగా, అతని కుమారుడు శిబు ఒక వారసుడు మరియు శాసనకర్తలలో ఒకడు. ఇందులో ప్రతివాది మూడింట ఒక వంతు వాటా కోరుతూ దావా వేశాడు; అప్పీలుదారు తన ఆధీనంలో ఉన్నట్లు పేర్కొన్నారు. ఆ ప్రక్రియలో, రెండు కోర్టులు అతని ఆధీనంలో లేవని పేర్కొన్నప్పటికీ, అప్పీలుదారు (ప్రస్తుత ప్రతివాది) బిరుదు రుజువు చేయబడలేదు, ఎందుకంటే అతను పరీక్షకుడు యొక్క ఆస్తులను పరిశీలన లేదా పరిపాలనను కోరలేదు. అందువల్ల, ప్రతివాది, తదుపరి ప్రక్రియలో, పరిపాలనా లేఖలను పేర్కొన్నారు. రెండు న్యాయస్థానాలు వీలునామా నిజమైనదని మరియు ప్రతివాది పరిపాలన కోసం చేసిన వాదనను సమర్థించాయి.

11. అప్పీలుదారు యొక్క ప్రధాన వాదన ఏమిటంటే, పరిపాలనా లేఖల కోసం దరఖాస్తు గణనీయమైన ఆలస్యం తరువాత చేయబడింది మరియు దిగువ న్యాయస్థానాలు సాక్ష్య చట్టం, 1872 లోని సెక్షన్ 90 పై ఆధారపడకూడదు, ఇది ఈ క్రింది విధంగా ఉంది:

> *"సెక్షన్ 90 - ముప్పై ఏళ్ల నాటి పత్రాలకు సంబంధించి అంచనా నిర్దిష్ట కేసులో కోర్టు సరైనదిగా భావించే ఏదైనా పత్రంను ఏదైనా కస్టడీ నుంచి సమర్పిస్తే, ఆ సంతకం మరియు అటువంటి పత్రం యొక్క ప్రతి భాగం ఏదైనా నిర్దిష్ట వ్యక్తి చేతిరాతలో*

ఉందని కోర్టు భావించవచ్చు, ఆ వ్యక్తి చేతిరాతలో ఉంది, మరియు, అమలు చేయబడిన లేదా ధృవీకరించబడిన ఒక పత్రం విషయంలో, అది అమలు చేయబడుతుందని మరియు ధృవీకరించబడుతుందని భావించే వ్యక్తులచే అది సక్రమంగా అమలు చేయబడింది మరియు ధృవీకరించబడింది.

వివరణ-పత్రాలు ఏ ప్రదేశంలో ఉన్నాయో, ఎవరితో ఉంటారో ఆ వ్యక్తి సంరక్షణలో ఉంటే అవి సహజంగానే సరైన వారి అదుపులో ఉంటాయని చెబుతారు; కానీ అది చట్టబద్ధమైన మూలాన్ని కలిగి ఉందని రుజువైతే, లేదా నిర్దిష్ట కేసు యొక్క పరిస్థితులు అటువంటి మూలాన్ని సాధ్యమయ్యేలా ఉంటే ఏ నిర్బంధం సరికాదు.

ఈ వివరణ సెక్షన్ 81 కు కూడా వర్తిస్తుంది."

12. వీలునామా రుజువు విషయంలో సెక్షన్ 90 వర్తింపచేయడంపై ఇదే విధమైన వాదనను విచారించిన ఈ కోర్టు MB రమేష్ (D)లో ఎల్.ఆర్. v KM వీరాజె ఉర్స్ (D) by L.Rs. మరియు ఇతరులు, ఈ క్రింది విధంగా నిర్వహించబడింది:

"*అదేసమయంలో వీలునామా 30 సంవత్సరాల కంటే ఎక్కువ పాతది కాబట్టి, భారతీయ సాక్ష్యాధారాల చట్టం, 1872 లోని సెక్షన్ 90 (సంక్షిప్తంగా 'సాక్షి చట్టం') ప్రకారం ఆ పత్రాన్ని సక్రమంగా అమలు చేయబడిందని మరియు దానిని ధృవీకరించినట్లు భావించే వ్యక్తులచే ధృవీకరించబడిందని భావించాలని ప్రతివాదుల*

తరఫున చేసిన వాదనను కూడా మేము అంగీకరించలేము. 2009 (3) SCC 687 లో నివేదించిన భర్పూర్ సింగ్ v. షంషేర్ సింగ్‌లో నివేదించినట్లుగా, 30 సంవత్సరాల నాటి పత్రాలకు సంబంధించిన అంచనా వీలునామాకు వర్తించదు. వారసత్వ చట్టంలోని సెక్షన్ 63(సి), సాక్ష్యం చట్టం లోని సెక్షన్ 68 ప్రకారం వీలునామాను రుజువు చేయాల్సి ఉంటుంది.

ఇది ప్రస్తుత కేసులో ఇమిడి ఉన్న కీలకమైన అంశానికి, అంటే సంబంధిత వీలునామా చెల్లుబాటు మరియు రుజువుకు సంబంధించి మనల్ని తీసుకువెళుతుంది. వారసత్వ చట్టంలోని సెక్షన్ 63 ప్రకారం వీలునామాను అమలు చేయాల్సి ఉంటుంది. సాక్ష్య చట్టంలోని సెక్షన్ 68 ప్రకారం కనీసం ఒక సాక్ష్యాన్ని పరిశీలించడం ద్వారా వీలునామాను రుజువు చేయాలి. 2003 (2) SCC 91 లో నివేదించిన జానకీ నారాయణ్ భోయిర్ వర్సెస్ నారాయణ్ నామ్‌డియో కదమ్ పేరా 11 లో ఈ కోర్టు గమనించినట్లుగా సాక్ష్యాధారాల చట్టంలోని సెక్షన్ 71 అనేది "కొన్ని పరిస్థితులలో ఇతర సాక్ష్యాలకు నాయకత్వం వహించడానికి పార్టీని అనుమతించే సెక్షన్". ఆ తీర్పులో పేర్కొన్న విధంగా సెక్షన్ 71 సహాయం అందించడానికి మరియు తన వంతు కృషి చేసిన పక్షాన్ని రక్షించడానికి ఉద్దేశించబడింది, కాని ఇతర సాక్ష్యాల ద్వారా తగిన శిక్షను రుజువు చేయడానికి ఇతర మార్గాలను అనుమతించబడకపోతే నిరాశకు గురవుతారు."

13. పై నిర్ణయం దృష్ట్యా, వీలునామాలు వారి వయస్సు ఆధారంగా మాత్రమే రుజువు చేయడం సాధ్యం కాదు - 30 సంవత్సరాల కంటే ఎక్కువ వయస్సు ఉన్న పత్రాల క్రమబద్ధత గురించి సెక్షన్ 90 కింద అంచనా వర్తించదు, వారసత్వ చట్టం, 1925 లోని సెక్షన్లు 63(సి) మరియు ఎవిడెన్స్ యాక్ట్, 1872 లోని సెక్షన్ 68 ప్రకారం రుజువు విషయం నిరూపించబడాలి.

14. ధృవీకరించే సాక్షులు అందుబాటులో లేరనే కారణంతో, లేదా సాక్షుల్లో ఒకరు వీలునామాను ధృవీకరించడాన్ని నిరాకరిస్తే, చట్టం ద్వారా అందించబడిన విధంగా ధృవీకరించాల్సిన అవసరాలను తీర్చిన వీలునామాలు ఈ రెండు నిబంధనల ప్రకారం రుజువు చేయలేని సందర్భాలు తరచుగా ఉన్నాయి. *సాక్ష్యాధారాల చట్టం, 1872* లోని సెక్షన్ 69, 71 లు ప్రతిపాదనకు ఉపయోగపడతాయి. సెక్షన్ 69 క్రింది విధంగా ఉంది:

> ***"సెక్షన్ 69 - ధృవీకరించే సాక్షులు దొరకని రుజువు:***
>
> *ఒకవేళ అటువంటి ధృవీకరించే సాక్ష్యాన్ని కనుగొనలేకపోతే, లేదా ఆ పత్రం యునైటెడ్ కింగ్ డమ్ లో అమలు చేయబడిందని భావిస్తే, కనీసం ఒక ధృవీకరించే సాక్షి యొక్క ధృవీకరణ అతని చేతివ్రాతలో ఉందని మరియు పత్రాలను అమలు చేసే వ్యక్తి యొక్క సంతకం ఆ వ్యక్తి చేతిరాతలో ఉందని రుజువు చేయాలి."*

సెక్షన్ 71 క్రింది విధంగా ఉంది:

> **"సెక్షన్ 71 - ధృవీకరణ సాక్షి అమలును తిరస్కరిస్తున్నప్పుడు రుజువు**
>
> ధృవీకరించిన సాక్షి పత్రం యొక్క అమలును తిరస్కరించినట్లయితే లేదా గుర్తుంచుకోకపోతే, దాని అమలును ఇతర సాక్ష్యాల ద్వారా రుజువు చేయవచ్చు."

15. *బాబు సింగ్ మరియు ఇతరులు v. రామ్ సహాయ్ అలియాస్ రామ్ సింగ్* లో, సెక్షన్ 69 కి సంబంధించి కోర్టు ఈ విధంగా పేర్కొంది :

> "ధృవీకరించిన సాక్షి మరణించినప్పుడు లేదా కోర్టు పరిధికి వెలుపల ఉన్న లేదా ప్రతికూల పక్షం చేత మార్గానికి దూరంగా ఉంచబడినప్పుడు లేదా తీవ్రంగా శోధించినప్పటికీ ఆచూకీ కనుగొనలేని సందర్భంలో ఇది వర్తిస్తుంది. ఆ సందర్భంలో మాత్రమే, సెక్షన్ 69 లో సూచించిన విధంగా అంటే మరణశాసనం వ్రాసిన వ్యక్తి లేదా కార్యనిర్వాహకుడి చేతిరాతను రుజువు చేయగలిగిన సాక్షులను విచారించడం ద్వారా వీలునామాను రుజువు చేయవచ్చు. అప్పుడు రుజువు యొక్క భారం ఇతరులకు బదిలీ చేయబడుతుంది.
>
> 18. అయితే, వారసత్వ చట్టంలోని సెక్షన్ 63 మరియు సెక్షన్ 68 లోని నిబంధనలను పరిగణనలోకి తీసుకుని వీలునామాను రుజువు చేయాల్సి ఉండగా, అందులోని అంశాలను, ఇంతకు ముందు గమనించినట్లుగా, రికార్డులోకి

ఉంచబడినట్లయితే, ఖచ్చితమైన రుజువు అమలు మరియు ధృవీకరణ సడలించబడతాయి. అయితే సెక్షన్ 69 లో పేర్కొన్న విధంగా సంతకం, చేతిరాత తప్పనిసరిగా రుజువు చేయాలి."

సెక్షన్ 69 కూడా K. లక్ష్మణన్ v. టెక్కెల్ పద్మిని మరియు ఇతరులు లో పరిగణించబడింది :

"ధృవీకరించే సాక్షులిద్దరినీ విచారించనందున, చట్టంలోని సెక్షన్ 69 ప్రకారం, కనీసం ఒక ధృవీకరించే సాక్ష్యం యొక్క ధృవీకరణ, అతని చేతివ్రాతలో ఉందని మరియు పత్రాన్ని అమలు చేసే వ్యక్తి సంతకం ఆ వ్యక్తి చేతిరాతలో ఉందని రుజువు చేయాల్సిన బాధ్యత అప్పీలుదారుపై ఉంది. Ext.B-2 లో కూడా గుర్తింపు సాక్షిగా ఉన్న DW 3, Ext.B-2 కు సంబంధించి తాను గుర్తింపు సాక్షిగా సంతకం చేయలేదని, Ext.B-2 లోని సంతకం గురించి తనకు తెలియదని ప్రత్యేకంగా పేర్కొన్నాడు. అంతేకాకుండా, బహుమతి పత్రం యొక్క స్వభావాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుంటే, కార్యనిర్వాహకుడు పత్రాన్ని అమలు చేయడాన్ని ఖండిస్తూ ప్రత్యేకంగా ఎటువంటి అభ్యర్థన దాఖలు చేయబడలేదని కూడా భావించడం, అందువల్ల, ధృవీకరించే సాక్ష్యాన్ని పరిశీలించాల్సిన అవసరం మరియు బాధ్యత ఏదీ లేదు, అయినప్పటికీ, బహుమతి దస్తావేజు అమలును అప్పీలుదారు ఎన్నడూ అంగీకరించలేదు మరియు, అందువలన, ఇది ఇతర పత్రాల మాదిరిగానే నిరూపించాల్సిన అవసరం ఉందని ఇప్పటికీ వాస్తవం మిగిలి ఉంది."

16. V. కళ్యాణస్వామి (D) L.Rs ద్వారా మరియు ఇతరులు v L. భక్తవత్సలం (D) L.Rs ద్వారా మరియు ఇతరులు కూడా, సెక్షన్లు 68 మరియు 69 యొక్క ప్రభావాన్ని పరిగణించింది మరియు క్రింది విధంగా గమనించబడింది:

> "70. సాక్ష్యాధారాల చట్టంలోని సెక్షన్ 69 ను పరిశీలిస్తే, పత్రంను అమలు చేసే వ్యక్తి సంతకం అతని చేతిరాతలో ఉన్నట్లు రుజువైతే, ఒక ధృవీకరించే సాక్షి యొక్క ధృవీకరణ అతని చేతివ్రాతలో ఉందని రుజువు చేయవలసి ఉంటుందని మేము భావిస్తున్నాము. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, సాక్ష్యాధారాల చట్టంలోని సెక్షన్ 69 కింద ఉన్న ఒక కేసులో, సాక్ష్యాధారాల చట్టంలోని సెక్షన్ 68 ప్రకారం, ఇద్దరు సాక్షుల ధృవీకరణను కనీసం ఒక సాక్ష్యాన్ని పరిశీలించడం ద్వారా రుజువు చేయాలనే నిబంధనను తొలగించారు. సాక్ష్య చట్టంలోని సెక్షన్ 69 యొక్క అర్థంలో ధృవీకరణ సాక్షి ఇచ్చిన సాక్ష్యం, ఇతర ధృవీకరించిన సాక్షి యొక్క ధృవీకరణకు సంబంధించిన సాక్ష్యాలను కలిగి ఉండవచ్చు, కానీ సాక్ష్యాధారాల చట్టంలోని సెక్షన్ 69 పరిధిలోకి వచ్చే ఒక కేసులో ఇద్దరు సాక్షుల ధృవీకరణను రుజువు చేయడం సెక్షన్ కింద చట్టపరమైన అవసరం అని చెప్పడానికి ఇది సమానం కాదు. క్లుప్తంగా చెప్పాలంటే, సాక్ష్యాధారాల చట్టంలోని సెక్షన్ 69 కింద ఉన్న ఒక కేసులో, ధృవీకరించే సాక్షికి సంబంధించినంతవరకు రుజువు చేయవలసినది, ఏమిటంటే, ధృవీకరించిన

సాక్షులలో ఒకరి ధృవీకరణ అతని చేతిరాతలో ఉంది. సెక్షన్ యొక్క భాష స్పష్టంగా మరియు నిస్సందేహంగా ఉంది. సాక్ష్యాధారాల చట్టంలోని సెక్షన్ 68 ప్రకారం, ఈ కోర్టు వివరించినట్లుగా, రెండు ధృవీకరించిన సాక్షుల ధృవీకరణను రుజువు చేయాలని భావిస్తుంది. కానీ సాక్ష్యాధారాల చట్టం సెక్షన్ 69 లో ఆ అవసరం లేదు."

17. అందువల్ల, సాక్షులు మరణించినా, దొరక్కపోయినా సాక్ష్యాధారాల చట్టం 1872 లోని సెక్షన్ 69 వర్తిస్తుంది కాబట్టి, సాక్షులు నిస్సహాయుడు కాదని స్పష్టమవుతోంది.

18. ప్రస్తుత కేసులో, ధృవీకరించే సాక్షులు ఇద్దరూ మరణించారు. వీలునామాపై సంతకం చేసినప్పుడు మరణశాసనం వ్రాసిన వ్యక్తి యొక్క ఇద్దరు కుమారులు తమ ఉనికి గురించి నిలదీశారు. వీలునామా రాసి సంతకం చేసిన నివాస్ భుయా సంతకాలను కూడా వారు గుర్తించారు. వీరితో పాటు నివాస్ భుయా కుమారుడు ఫణి భూషణ్ భుయా (PW -4) పదవీచ్యుతుడయ్యాడు. తన సాక్ష్యంలో, మరణశాసనం వ్రాసిన వ్యక్తి మరియు ఇద్దరు ధృవీకరించే సాక్షులు వీలునామాపై సంతకం చేసినప్పుడు అక్కడ ఉన్నారని అతను నిలదీశాడు; అతను వారి సంతకాలను గుర్తించగలిగాడు. ఈ సాక్షి విద్యావంతుడు, గ్రాడ్యుయేట్. వీలునామాపై సంతకం

చేసిన పరిస్థితులు, దానిపై ఎక్కడ సంతకం చేశారు, ఎవరెవరు హాజరయ్యారు అనే విషయాలను ఆయన బయటపెట్టారు. అదనంగా, సాక్షి కూడా క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ ను అర్థం చేసుకుంది.

19. సాక్షుల వాంగ్మూలంతో పాటు, ట్రయల్ కోర్టు విభజన దస్తావేజుపై ఆధారపడింది, ఇది అమలు చేసింది, దీనిలో వీలునామా నిబంధనలకు అనుగుణంగా వాటాలు పంపిణీ చేయబడ్డాయి. ఈ పత్రం నమోదు చేయబడినది; అంతేకాక, అప్పీలుదారుకు పూర్వీకుడు దివంగత ఉపేంద్ర కూడా వీలునామా ఉనికిని అంగీకరించే పత్రంపై సంతకం చేశారు.

20. పై పరిస్థితులన్నింటినీ పరిగణనలోకి తీసుకుంటే, ఉపేంద్ర వారసులెవరూ పరిపాలన లేఖల మంజూరును వ్యతిరేకించలేదనే వాస్తవాన్ని కూడా దృష్టిలో ఉంచుకుంటే, ఒకే ఒక నిర్ధారణ ఉంటుంది, అనగా వీలునామాను సక్రమంగా అమలు చేయబడిందని, మరియు ఇందులోని ప్రతిపాదకుడు / ప్రతివాది దానిని నిరూపించడంలో విజయవంతమయ్యారు.

21. పైన పేర్కొన్న చర్చల దృష్ట్యా, హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పులో వెల్లడైన అంశాలతో ఈ కోర్టుకు ఎలాంటి లోపం కనిపించడం లేదు. అందువల్ల అప్పీలు విఫలమై, కొట్టివేయబడుతుంది. ఖర్చులకు సంబంధించి ఎలాంటి ఉత్తర్వు ఉండదు.

[ఎస్. రవీంద్ర భట్, న్యాయమూర్తి]

[హిమా కోహ్లి, న్యాయమూర్తి,]

న్యూఢిల్లీ,

మార్చి 14, 2023.